

UNG DRIVKRAFT

Utgiver: Attraktive Midt-Troms, 2019

Produksjon: Nordavind Utvikling KF

Alle foto: Nordavind Utvikling KF

Layout: ID Design AS

Trykk: Fylkestrykkeriet

FORORD

Denne boka er en oppsummering av alt arbeidet som regionens ungdom, ordførere og andre som er engasjert i ungdomsmedvirkning, utførte under Dyrøyseminaret 2018 i regi av perrong 48. Ungdomssporet med overskriften “Ung drivkraft” foregikk på Gibostad 17. september og i Dyrøy 18. september. Midt-Troms satt igjen med et stort materiale som besto av deltakernes tanker og følelser, forslag og frustrasjoner, ideer og visjoner for framtida.

Vi takker for alles bidrag og håper denne boka kan danne grunnlag for videre samarbeid og utvikling, der ungdomsmedvirkning i Midt-Troms står sentralt.

Ung drivkraft kan ta oss videre!

INNHOOLD

06

LEDER:

**Framtida bygger
vi nå**

Midt-Troms regionråd.

24

UNGDOMMENS EGNE ORD:

**Hvis jeg hadde
200.000..**

Hva ville gjort Midt-Troms til
et bedre sted for ungdom?

09

LEDER:

**Vi er ikke pynten
på kaka!**

Ungdommens regionråd
Midt-Troms.

28

GRUPPEOPPGAVE:

**Endringer som
betyr noe for
ungdom**

12

UNGDOMMENS EGNE ORD:

**Det er her jeg
hører til...**

Om heimbygda.

32

**Ordførerne
har ordet**

18

UNGDOMMENS EGNE ORD:

**Jeg er en
ungdom...**

Om utfordringer og
muligheter med å være
ungdom i dag.

38

AVTALE:

**Ung drivkraft.
Regional
ungdomssatsing
i Midt-Troms**

Framtida bygger vi nå

Vi bor i en spennende region med stort utviklingspotensial. Framtida byr på mange vekstmuligheter. For at vi skal få et levedyktig Midt-Troms framover, må vi få ungdommen med på laget.

Det er derfor nødvendig at kommunene i regionen tar ansvar for en positiv samfunnsutvikling som gir våre barn og ungdommer gode oppvekstvilkår. De må ha gode og trygge arenaer for egen utvikling for å kunne erverve kunnskap og forståelse for de mulighetene som finnes i vår region, for å kunne leve, bo og arbeide her som voksne.

Ungdom må trives, føle tilhørighet og identitet til heimkommunen og regionen, slik at de vil flytte tilbake igjen. Vi er så heldig å ha et næringsliv som ekspanderer og utvikler seg positivt, og offentlige tjenesteytere som skal levere en rekke tjenester til oss som innbyggere. Dette betyr at det vil være et økende behov for ny arbeidskraft i hele regionen, både innen privat og offentlig virksomhet.

Ingenting
er bedre enn
at ungdommen
velger å flytte
heim.

Regionen står overfor mangel på arbeidskraft, og vi må nå gjøre de riktige grepene for å sikre nødvendig rekruttering av arbeidskraft. Dette innebærer at regionen må fremstå som attraktiv og interessant for å sikre tilflytting og at vår egen ungdom har motivasjon og lyst til å flytte tilbake etter endt utdanning.

Grunnlaget og framtida bygger vi nå. Hvordan kan vi gjøre det? Vi må skape engasjement, interesse og gi ungdommen kunnskap. Vi må bli flinkere til å synliggjøre hvilke muligheter som finnes her, og gjøre vår ungdom kjent med vekstnæringene og utdanningsløp som vil gjøre det mulig å få seg arbeid her heime.

Vi må gi dem positive opplevelser og en god oppvekst gjennom gode aktivitetstilbud, og gi dem følelsen av å bety noe og å høre til.

Ungdommen må få være med og bidra og fortelle hva som er viktig for dem. Vi som er voksne politikere må vise vilje til å lytte og ta ungdom på alvor, og legge til rette sånn at barn og unge føler at de blir hørt.

Ungdommen har et ønske om å være med, og bidra til positiv samfunnsutvikling. Da må vi gi dem reell innflytelse og anerkjennelse for å bidra til å utvikle vårt samfunn og den regionen vi alle er så glad i. Her finnes de aller beste mulighetene for å leve et rikt, trygt og meningsfullt liv.

Vi er ikke pynten på kaka!

Vi som er unge forstår og mener mye, men vi blir ofte sittende i utkanten som de “søte” ungdommene som prøver å engasjere seg. Men vi er ikke pynten på kaka, vi vil ha makt til å kunne bestemme. Vi vet hva vi vil ha i framtida slik at vi vil komme heim igjen, og det vil jo dere også, eller?

FRAMTIDA

Det som er viktig for regionen framover er at ungdommen, med god og viktig kompetanse med på lasset, flytter heim igjen.

For at vi skal ville flytte heim igjen må vi ha gjort oss noen gode og positive erfaringer under oppveksten. En god skole, med godt læringsmiljø og trivsel er viktig.

Skolegangen er en stor del av oppveksten vår, og er en viktig plass som former oss mye. Gode og varierte fritidstilbud, med muligheter for mestring og tilhørighet, hvor vi er sammen med venner, danner grunnlag for positive opplevelser og gode minner. Dette blir noe som vi også ønsker å gi videre til egne barn en gang i framtida.

Ungdom må få mulighet til å påvirke sin egen hverdag. Vi må få kjennskap til de arenaer hvor vi kan ytre meningene våre, hvor vi kan få være med å bestemme, hvor vi føler at vi blir hørt. Informasjon og fronting av ungdomsarbeid er viktig, slik at flest mulig kan være med.

Det er positivt at flere og flere kommuner nå lar ungdommen få møte- og talerett i kommunestyrene. Kanskje det også er på tide at vi får mulighet til å fremme våre egne saker?

JOBBMULIGHETER

For at man skal kunne leve og bo, må man ha arbeid. Det må være relevante, men også utfordrende muligheter for oss i regionen. Informasjon om disse mulighetene bør gis tidlig, slik at vi kan sette oss mål og gjøre de utdanningsvalg som er riktige for å kunne satse på ei framtid heime. Bedriftsbesøk, personer med ulike utdanninger som kommer og forteller om yrket og mulighet for sommerjobb, er ting som kan hjelpe oss med å velge.

KAN VÅR STEMME BETY NOE?

Flere får høre av voksne eller fra politikere at de ikke gidder å høre på våre meninger fordi vi ikke skjønner så mye, at vi ikke har like mye erfaring som dem. Er ikke det en selvfølge? Vi er unge, vi trenger tillit og vi må få lov til å prøve og feile. Vi har fortsatt mye å lære. Dere kan hjelpe oss med det. Dere kan gi oss en sjanse og vise oss at når vi ytrer våre meninger, så betyr det noe! Det gjør faktisk en forskjell! Så må dere også tenke på at dere kanskje også har mye å lære av oss. Mange av oss kan være en av de som sitter ved siden av dere i kommunestyret eller fylkestyret, kanskje til og med på stortinget om bare noen få år. Ikke vær en av dem som avfeier oss fordi vi ikke kan, eller ikke har lært, like mye som dere. Våre ideer og tanker kan være kjempegode, fordi vi har et annet perspektiv. Ingen ideer er for dumme, noen ganger blir de kanskje formulert litt feil og vi må reflektere rundt dem.

Lytt til ungdommen, gi oss en sjanse – og del makta!

UNGDOMMENS EGNE ORD:

Det er
her
jeg hører
til...

Heime. Det å høre til en
plass. Viktigheten av å føle
på en trygghet av at her kan
jeg være meg selv. Skape en
identitet av hvem jeg er og
hvor jeg kommer fra.

Får en
indre ro av
å være her.

● Jeg kommer i fra Brøstadbotn.
Det jeg liker med å bo her er at alle
er så nært hverandre. Jeg har utsikt til
det store havet og hører bølgesus fra
huset mitt. Jeg er stolt av å komme fra
denne plassen, og jeg liker folkene her.
Jeg håper at det er noe å gjøre her for
meg i framtida, da kommer jeg tilbake.

Den plassen jeg liker best i Tovika er lekeplassen. Ikke nødvendigvis på grunn av alle lekeapparatene for de bruker jeg ikke, men det er ett eller annet med den. Den ble bygget av velforeningen og på dugnad og engasjement fra folkene som bor her. Jeg synes den symboliserer samarbeid og viser at om man ønsker noe og står sammen kan man få til det meste. Akkurat som sykkel- og gangstien vi har. Da har folk tatt plass fra egen hage, frivillig, for å bygge en gangvei selv, med egen innsats og egne penger.

Jeg har levd her hele livet mitt, og vil ikke flytte.

Jeg elsker hytta vår, som ligger i Vestbygda i Lødingen kommune. Det er kommunen hvor jeg er oppvokst. Her kan jeg sitte i fjæra å se utover Vestfjorden; på båtene som går forbi, på ørna som flyr høyt der oppe, på fiskemåkene og de andre fuglene. Det går også hester i denne fjæra, faktisk 5 stykker. Jeg kan alle hestene med navn, og det høres godt når de kommer. Jeg kan kjenne lukta av hestene, av fjæra, av tanga.

Der jeg liker å være er heime på Skaland, fordi det er så mange muligheter som ligger der klar til bruk. Naturen er fantastisk, med nærhet til fjell og vann, og nærheten til fiskefelt på havet. Jeg liker friluftsliv som gjør denne plassen unik.

Der jeg liker å være er på plassen der jeg er født og oppvokst. Heim-plassen min i Lyngen, nærmere bestemt Mellomjord. Å sitte en sommernatt på lembrua å se på midnattssola etter at jeg har vært en tur på sjøen og fiska storsei er “bot for sjæla”. Det gir meg utrolig mye, og man blir nostalgisk og proppfull av energi.

Jeg liker å være nært havet og kjenne den gode sjølukta. Også på fjellet, å gå og høre på alle fuglene og kjenne lukten av naturen. Se på alle de fine fargene og dyrene, menneskene rundt. På Brensholmen på Kvaløya.

Jeg liker heimbygda mi, fordi det er der familien og vennene mine er. Bygda ligger ved havet. Stedet jeg liker best i bygda er fotballbanen. Grunnen til at jeg liker fotballbanen så godt, er fordi det er der jeg kan være meg selv.

Jeg liker å være heime i bygda mi. Ei lita bygd helt nord på Kvaløya i Troms. Jeg liker å sitte på platten og ta inn sjølukta og høre på måkeskrik. Det er der jeg liker å være. Heime sammen med familien og dyrene. Se på de høye fjellene, og vandre opp langs bekken bak huset vårt. Kjenne følelsen av ro og fred. Og tenke at det er her jeg hører til.

● Mi bygd. Unge bønder ønsker å drive moderne landbruk her. Det bygges nye hus her. Det finnes tilbud om offentlig transport her. Ungdom har tro på framtida. Det er trygt.

● Heime. Stort uteområde, vokst opp med fantastisk natur. Heime er mitt favorittsted, for at man har frihet og mulighet til å gjøre mye uten å måtte ta hensyn til så mye. Den største grunnen til at det er mitt favorittsted er folkene som er der.

UNGDOMMENS EGNE ORD:

Jeg er
en
ungdom...

Ungdom. Hvem er jeg? Hvem skal jeg bli? Hva skal jeg bli? Jeg vil bli sett og jeg vil bli hørt. Jeg har behov for å være med og bety noe for noen eller noe. Anerkjennelse er viktig for oss alle. Mine tanker og meninger er like viktige som dine.

Å være ungdom
er å måtte finne
ut hvem man
skal være.

● Å være ungdom er å være i stadiet mellom barn og voksen. Som ungdom skal man ta mange valg. Hva vil man gjøre med livet sitt, hva skal man prioritere tiden sin på, hvem er vennene dine, hva står du for, hva liker du å gjøre, hvor skal du gå på skole. Hvem er du?

● Å være en ungdom er å være seg selv. Ikke tenke på hva andre mener og sier om deg, bare vær deg selv. Jeg er god til mange ting på mine måter, og det skal man være stolt over. Man kan gjøre mye dumt, men det er akkurat det man lærer av.

Å være ungdom er hardt. Du skal alltid prestere, du skal alltid ha alt perfekt. Hvis du sliter så kan du faktisk ikke si noe før du faktisk nesten bare bryter sammen. Men kanskje du er

en av de som ikke har det perfekt og flott? Kanskje man faktisk må godta at folk ikke klarer å være perfekte. Mennesker er skapt for å gjøre feil. La oss bare tenke at det er naturlig uten å gjøre en stor sak ut av det. Og når noen faller utenfor, gi de en hjelpende hånd.

Kanskje ikke alt trenger å være så perfekt.

Å være ungdom er å prøve og feile. Det er å gjøre det man brenner for, det er å bli hørt. Det er å finne sin plass, det er å gjøre dumme ting. Jeg er et menneske, og jeg er et menneske som ingen andre er. Kun jeg er meg; en ungdom med egne meninger og et eget liv.

Å være ungdom er artig og spennende fordi man stadig er i utvikling, man opplever nye ting og man lærer seg selv å kjenne. Å være ungdom er slitsomt og stressende, man har mange andre forventninger å leve opptil enn sine egne, fra foreldre, lærere, venner, familie og trenere.

● Å være ungdom er å være spent.
Spent på skole, spent på framtida og
spent for å gå vår egen vei.

Å være ungdom er å være anspent.
Anspent på skole, anspent på framtida,
og anspent for å gå vår egen vei.

Å være ungdom er å være fri.

Skole eller jobb? Ute eller inne? Lekse
eller lek?

Å være ungdom er å lure. Å oppleve.

Å være ungdom er å være i den mest
minnerike perioden av livet for mange,
men også den mest vanskelige.

Å være ungdom er egentlig ganske fantastisk, men det er også en del slit. Jeg vet at ikke alle er enige i det. Jeg er ganske sikker på at en god del av dere som sitter i salen av de voksne ikke tror at det er tøft å være ungdom i dag, men mener at det var tøffere før... Jeg har ikke tenkt å stå her å si at dere tar feil, fordi jeg vet jo ikke hvordan dere hadde det som ungdom. Men på samme måte vet jo ikke dere hvordan det er for meg og alle andre å være ungdom i dag. For jeg er sikker på at det er annerledes nå enn for 20 år siden, ja til og med for 10 år siden.

Å være ungdom er interessant, du lærer mye. Du feiler mye og opplever mye. Det er både enkelt og vanskelig. Det stilles høye og mange forventninger til oss. Men vi er ikke voksne helt enda, så det er mye ansvar vi slipper unna. Til tider er det psykisk vanskelig og andre ganger er det lekende lett, hvis man kan si det da...

Å være ungdom er slitsomt. Man vikler seg inn i ting man egentlig burde holdt seg unna. Man får skylda for ting man ikke har gjort. Jeg føler at folk ikke forstår meg uansett hva. Jeg sier ikke så mye, fordi jeg ikke orker noen diskusjon. Som oftest svarer jeg bare: "Ja, du har nok rett". Foreldrene er plagsomme, de vil vite alt om privatlivet mitt. Jeg vet at de egentlig bare vil at jeg skal føle meg trygg, og de prøver jo bare å forstå, forstå hvem jeg egentlig er.

● Å være ungdom kan være

- Utfordrende på grunn av skole, jobb og stress.
- Kan være veldig givende om du har valgt rett skolegang.
- Kan komme med mange utfordringer i skolen.
- Du får ta del i fritidsaktiviteter, volleyball.
- Du får bestemme mer og mer selv.

● Å være ungdom er tøft. Alt det presset vi har på oss hele tiden. På skolen, heime, på fritiden. Man skal alltid prestere. Man skal alltid prøve å gjøre sitt beste hele tiden. Man vil være likt av alle. Man må passe seg for hvem man er og hva man gjør, tenker de fleste. For å bli likt. Å være ungdom handler om å finne ut hvem man er.

Kan være ei fin tid.

● Å være ungdom kan være

- Artig
- Fantastisk
- Minnerikt
- Bra. Særlig siden jeg bor i verdens beste land.
- Slitsomt. Fordi vår jobb er å rette opp de feil som den forrige generasjonen gjorde.
- Utfordrende. Fordi unge sliter med prestasjonsangst, ensomhet og psykiske problemer.
- Verdifullt. Fordi ungdomstiden får vi bare oppleve en gang.

UNGDOMMENS EGNE ORD:

Hvis jeg
hadde
200.000...

Hvordan hadde det sett ut
dersom ungdom fikk bestemme
over pengesekken selv?

Vi vil
være med å
bestemme hvilke
aktiviteter vi skal
bruke penger
på.

● Hvis jeg hadde 200.000 kroner til å gjøre Midt-Troms til et bedre sted for ungdom ville jeg ha invitert all ungdom til en festival med musikk og underholdning. Og der kunne ungdommen fortelle de voksne hva som er viktig for oss. Hvorfor? Fordi det er viktig å lage gode møteplasser.

● Hvis jeg hadde 200.000 kroner til å gjøre Midt-Troms til et bedre sted for ungdom ville jeg brukt det på å ansette flere psykologer. Slik at alle som har behov får snakke med en. Jeg ville også brukt pengene til unge som ønsker å starte en bedrift, slik at de kunne søke om midler i et fond til det.

● Hvis Sør-Troms skulle bli et bedre sted for ungdommen, ville jeg hørt på ungdommens stemme og involvert de i diskusjoner om; skoler, butikker, møteplasser med mer. Jeg mener dette fordi vi ungdommer kan lære av det, men også se annerledes på det enn voksne.

● Hvis jeg hadde 200.000 kroner til å gjøre Midt-Troms til et bedre sted for ungdom, ville jeg ha brukt pengene på bedre og billigere buss-tilbud. Sånn at det ble lettere å komme seg i mellom plasser for å delta på aktiviteter og møtes på sosiale møteplasser.

● Hvis jeg hadde 200.000 kroner til å gjøre Midt-Troms til et bedre sted for ungdom ville jeg brukt det på et aktivitetshus for ungdom – ikke bare med spill og lignende, men med musikkrom, dansesal, fotorom med mer. Fordi jeg synes at det er viktig med lavterskeltilbud for ungdom til å få være i lag og gjøre ting de liker.

● Hvis jeg hadde 200.000 kroner til å gjøre Midt-Troms til et bedre sted for ungdom ville jeg fikset kurs- helger der det skulle vært forelesinger om temaet “fokus på ungdommen”. Der ungdommene ville blitt tatt på alvor av de voksne, så de føler at de faktisk har en viktig rolle i samfunnet – og føler seg sett med respekt!

GRUPPEOPPGAVE:

Endring som betyr noe for ungdom

Forandring. *For-andre.*

Forandring for at noen andre skal få det bedre. Å forandre betyr at noe skjer. Man gjør noe, det skjer en utvikling. Noe positivt...?

Hvordan får
vi unge til å ta verv
i politikken?

Tirsdag 18. september ble deltakerne på Dyrøyseminaret delt inn i grupper sammen med ungdom. Der skulle de diskutere forslag til endringer som betyr noe for ungdommen, samtidig som de gikk en tur.

● Ungdom har behov og ønske om å treffes på tvers av kommunegrenser. Derfor må ungdomsarbeidere, ungdomsråd, og frivillige samsnakkes og organisere interkommunale treff og møteplasser.

● Ungdom må få råderett over en viss årlig sum til ting de har lyst til å gjøre, ulike aktiviteter og ting de vil arrangere. La ungdommen planlegge og organisere.

● Ungdomsrådet må løftes. Det må forenkles, og det må bli mer meningsfullt å bruke tid på ungdomsarbeid. Det må drives opplæring i lokalpolitikk og ungdomsrådsarbeid for ungdom. Dialog og en felles møteplass mellom ungdom og politikere/ordførere, både formelle og uformelle. Det må være på ungdommens premisser.

For eksempel: Møt ungdommen på tur, ungdom og politikere i lag, ordførerlunsj på skolen, ha møter med elevråd og ungdomsråd, politikere kan komme på “drop in” på ungdomsklubben, lag facebookgrupper, ha en åpen talerstol for ungdom, arranger et pizzatreff, la ungdom få delta i kommunestyret på saker som angår dem. Viktig at ungdom blir sett på som en ressurs, og at man lytter til ungdomsinitiativ.

Det er viktig å nå ungdom der de er, på SOME.

● Mer fokus på psykisk helse. Psykisk helse som fag på skolen. På skolen når man alle. Det bør legges til rette for mer helsesykepleiertid på skolene. Kanskje en interkommunal helsesykepleier på nett ala “helsesista”, eller en egen ungdomshelsesykepleier. Fokus på ensomhet blant unge.

● Bedre og billigere “ungdomsbuss” fra ytterst til innerst i regionen. Så ungdom kan treffes og delta på aktiviteter og arrangement rundt omkring.

● Ungdom må få være med å påvirke fritidsaktivitetstilbudet, og innhold på ungdomsklubben.

Ordførerne har ordet

Ordfører. En som fører ordet.
En som sitter i førersetet og
leder. Men også en som kan gi
ordet til andre...

...til ungdommen?

Det er viktig å lytte til ungdommen og ta dem med. La de involvere seg i saker som de synes er viktig.

● Jeg er ordfører. Å være ordfører er utrolig spennende og lærerikt. Det å være ordfører handler ikke bare om politikk, men like viktig er det at jeg er en ombudsmann for alle innbyggerne. En av mine hovedoppgaver er å fronte kommunen og gjøre en god nok jobb slik at alle som vokser opp her vil komme tilbake etter endt utdanning.

Vi er opptatt av aktiv tilrettelegging for ungdomsmedvirkning i kommunen vår.

Dagens ungdom er framtida. Framtidas politikere, framtidas yrkesaktive. Det er derfor svært viktig at de har plass og rom for medvirkning og utforming av morgendagens samfunn. For å få dette til må vi ta ungdommen på alvor.

Vi må skape interessante og motiverende møteplasser hvor ungdommen virkelig føler at de blir tatt på alvor og kan bidra, motivere til engasjement og medbestemmelse.

● Å være ordfører betyr at man har makt til å påvirke utviklingen i det samfunnet en bor i. Som ordfører kan man påvirke prosesser og prioritere bruk av økonomiske midler i en retning som man ønsker. Som ordfører er man også ombudsmann for befolkningen i kommunen og skal ivareta befolkningens interesser, og høre den enkeltes syn i enkeltsaker.

Det er viktig at vi involverer og ser ungdommene våre, og at vi gir de en arena hvor de kan føle at de er med å bidra.

Vi må finne
møteplasser som
passer for ungdommen,
og være til stede der
ungdommen er.

Alle unge har
ressurser til å bidra
positivt dersom man
oppnår tillit, respekt og
reell innflytelse på
egen situasjon.

Jeg er ordfører.

Å være ordfører er...

- Å bygge, noen ganger uten verktøy
- Å se framover, noen ganger uten fri sikt
- Å manøvrere, noen ganger uten kompass
- Å lytte, noen ganger i sterk støy men først og fremst å ville noe, litt sterkere enn alle andre.

Vi må ha ungdommen med oss når vi skal forme framtidens attraktive bo- og arbeidsmarkeds-region.

Målet er at alt arbeidet som er lagt ned under årets Dyrøyseminar, og alt arbeidet som er gjort ellers rundt omkring i de enkelte kommunene rundt ungdomsmedvirkning og ungdomsarbeid skal resultere i noe helt konkret. Det er derfor laget et forslag til avtale med de åtte ordførerne i regionen vår om disse punktene:

Bardu
kommune

Berg
kommune

Dyrøy
kommune

Lenvik
kommune

Målselv
kommune

Sørreisa
kommune

Torsken
kommune

Tranøy
kommune

AVTALE

1 Det legges til rette for sosiale møteplasser for ungdom både regionalt og i hver enkelt kommune.

2 Det bevilges 200.000 hvert år som ungdommens regionråd Midt-Troms (URMT) disponerer. Noen av disse midlene øremerkes et fond som ungdom kan søke på til arrangement eller gründervirksomhet.

3 Det arrangeres en årlig utdanningsmesse i Midt-Troms.

4 URMT styrkes. Det gis opplæring av rådet gjennom ledertrening og erfaringsutveksling. Det gis økt stillingsressurs til URMT. Det gis møtegodtgjørelse til representanter i URMT.

5 Det arrangeres en årlig ordførertur, hvor ungdom og ordførere er i lag.

6 Det gis transportstøtte til ungdom. Det utvikles en modell for transport for unge i Midt-Troms.

7 Ungdom får møte- og talerett i kommunestyret og andre utvalg.

8 Bedre psykisk helse blant ungdom gjennom styrking av helsetjenesten for unge i Midt-Troms.

**Attraktive
Midt-Troms**

NORDAVIND
UTVIKLING